

УДК 347.73:336.2:332.14

О.В. Титова,

кандидат юридичних наук, доцент,
старший науковий співробітник

Інституту економіко-правових досліджень НАН України (м. Київ)

К.О. Калаченкова,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри господарського права ДонНУ (м. Вінниця)

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Анотація. Стаття присвячена аналізу питання регіоналізації оподаткування. Метою даного дослідження є обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення окремих аспектів правового забезпечення регіональної податкової політики в Україні як складової державної регіональної політики у відповідності з задекларованим прагненням забезпечення високого рівня якості життя людей на всій території України.

Здійснено аналіз досліджень науковців, законодавчої бази та перспективного законодавства у цій сфері. Вказано на існуючі недоліки українського законодавства та запропоновано шляхи їх усунення.

В статті проаналізовано поняття державної регіональної політики. Розглянуті підходи до побудови державної регіональної політики такі як: «політика вирівнювання» рівнів розвитку регіонів (Німеччина) і «теорія полюсів зростання» (Франція). Відслідковані ці підходи у законодавстві України. Запропоновано віднести до заходів державного стимулювання розвитку депресивних територій забезпечення оптимальних підходів до встановлення системи регіональних податків та зборів, що сприятиме забезпеченню сталого розвитку таких регіонів.

У роботі аргументована необхідність задіяння механізму моніторингу реалізації державної регіональної політики оскільки завдання Державної програми по формуванню правового підґрунтя ефективної реалізації регіональної податкової політики не є повністю вирішеним. Також розглянуті досліджень науковців щодо проблематики моніторингу регіонального розвитку.

Наголошено на необхідності розробки чіткого механізму відстеження ефективності застосування конкретних місцевих податків та зборів як джерел фінансування державної регіональної політики та закріплення його у Порядку та Методиці проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики.

Обґрунтована необхідність включати спеціалістів-податківців до складу спеціалістів, які мають приймати участь у здійсненні відповідного моніторингу; встановити чіткий порядок оприлюднення результатів моніторингу та оцінка результативності реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України та плану заходів з її реалізації.

Ключові слова: регіоналізація оподаткування, регіональна податкова політика, механізм фінансування державної регіональної політики, стимулювання розвитку регіонів, політика вирівнювання, теорія полюсів зростання, механізм моніторингу реалізації державної регіональної політики.

Постановка проблеми. Ринкова економіка, до якої прагне перейти Україна, потребує демонтажу так званої «вертикальної промислової політики» і якомога швидше та радикальніше здійснювати реформи з метою запровадження «горизонтальної економічної політики», яка передбачає домінування виробничої ініціативи підприємців, підприємств, бізнесу та соціальної ініціативи регіонів, у яких розміщені підприємства та бізнес. Тобто йдеться про формування «регіональної економічної політики», актуальність проведення якої є очевидною [1].

Сьогодні процес державотворення в Україні дозволяє і вимагає розробки і законодавчого закріплення нової ідеології регіональної політики і формування нової архітекτονіки регіонального управління. Необхідність формування регіональної політики обумовлюється дискретністю регіонального простору, нерівнозначністю регіонів за чинниками та завданнями їх розвитку [2, с. 246].

У свою чергу, регіональна податкова політика, на думку спеціалістів, є важливим інструментом впливу на соціально-економічний розвиток регіонів, їхнє фінансове забезпечення, нарощування інноваційного й інтелектуального потенціалу. [3, с. 315].

Правові та економічні засади державної регіональної політики досліджувалися такими вченими, як С.В. Богачев, З.С. Варналій, В.П. Вішневський, Р.А. Джарбраїлов, М.І. Долішній, О.Р. Зельдіна, В.А. Устименко та інші.

Однак питання регіональної податкової політики сьогодні потребують подальшого вивчення та розвитку з урахуванням активізації процесів децентралізації та підвищення ролі регіонів, необхідності забезпечення

ефективного фінансування державної регіональної політики. Вищевикладене обумовлює доцільність проведення дослідження за обраною тематикою.

Метою дослідження є обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення окремих аспектів правового забезпечення регіональної податкової політики в Україні як складової державної регіональної політики у відповідності з задекларованим прагненням забезпечення високого рівня якості життя людей на всій території України.

Викладення основного матеріалу. Поняття державної регіональної політики в правовому полі України з'явилося у Законі України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 р. Державна регіональна політика визначається як система цілей, заходів, засобів та узгоджених дій центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб для забезпечення високого рівня якості життя людей на всій території України з урахуванням природних, історичних, екологічних, економічних, географічних, демографічних та інших особливостей регіонів, їх етнічної і культурної самобутності [4].

Як можна бачити, це визначення сформульовано таким чином, що, з одного боку, максимально охоплює усі можливі аспекти впливу на стан та розвиток регіонів, а з іншого — відрізняється досить низьким ступенем конкретики. Так, у Законі України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 02.12.2012 р. міститься визначення стимулювання розвитку регіонів — комплексу правових, організаційних, наукових, фінансових та інших заходів, спрямованих на досягнення сталого розвитку регіонів на основі поєднання економічних, соціальних та екологічних інтересів на загальнодержавному

та регіональному рівнях, максимально ефективного використання потенціалу регіонів в інтересах їх жителів та держави в цілому [5]. Якщо порівняти ці два визначення, важно знайти між ними суттєву різницю. Це, у свою чергу, підвищує вимоги до змісту цих законодавчих актів; чіткого викладення в їх нормах усіх заходів, необхідних для досягнення встановлених цілей, порядку здійснення контролю та моніторингу їх виконання.

У сучасній практиці набули значного поширення два основних підходи до побудови державної регіональної політики: «політика вирівнювання» рівнів розвитку регіонів (Німеччина) і «теорія полюсів зростання» (Франція). «Політика вирівнювання» — це підтримка окремих регіонів з метою прискореного розвитку шляхом перерозподілу коштів Державного бюджету на їх користь на певний період часу за рахунок інших регіонів. Об'єктивними підставами для її проведення є екологічні катастрофи, економічна депресія, несприятливі умови і т.д. Прикладом проведення «політики вирівнювання» є пріоритетне фінансування східних земель Німеччини після її об'єднання на початку 1990-х рр.

«Теорія полюсів зростання» стала методологічною основою перебудови територіальної структури управління у Франції в 1970-х рр. Дана теорія була висунута економістами і регіоналами Ф. Перру і Ж. Будевілем. Суть теорії полягає в констатації та поясненні нерівномірності соціально-економічного розвитку, який у просторовому плані виступає у вигляді утворення «полюсів зростання», здатних справити потужний вплив на основні чинники виробництва — капітал і робочу силу. «Регіональний полюс зростання» — це набір галузей, що розвиваються і розширюються, розміщених на певній

території і здатних викликати активізацію економічної діяльності у всій зоні свого впливу.

Теорія не тільки науково пояснює нерівномірність економічного розвитку регіонів, але й вказує на один з можливих шляхів інтенсивного вирішення регіональних соціально-економічних проблем за допомогою створення в менш розвинутих регіонах штучних «полюсів зростання», здатних справити потужний організаційний вплив на піднесення економіки в регіоні [6].

Якщо проаналізувати основні законодавчі акти України, які встановлюють загальні засади правового регулювання у цій сфері, то можна бачити, що вони, по-перше, не реалізують ці підходи у чистому вигляді, а по-друге — практично не містять чітких засад здійснення регіональної податкової політики.

Так, втілення певних аспектів «політики вирівнювання» можна знайти у Законі України «Про стимулювання розвитку регіонів», але вказівки на заходи податкового характеру він не містить. У статті 7 цього Закону перелічено такі заходи державного стимулювання розвитку депресивних територій:

— цільове спрямування державних капітальних вкладень у розвиток виробничої, комунікаційної та соціальної інфраструктури;

— надання державної підтримки, у тому числі фінансової, малим підприємствам, сприяння формуванню об'єктів інфраструктури розвитку підприємництва, таких як бізнес-центри, бізнес-інкубатори, інноваційні та консалтингові центри, венчурні фонди тощо;

— спрямування міжнародної технічної допомоги на розв'язання актуальних соціально-економічних та екологічних проблем, а також здійснення інших найважливіших заходів;

— сприяння зайнятості населення, забезпечення цільового фінансування програм перекваліфікації та професійного розвитку трудових ресурсів, стимулювання трудової міграції, удосконалення соціальної сфери, зокрема житлового будівництва, охорони здоров'я та охорони довкілля;

— надання іншої державної підтримки розвитку таких територій.

Як можна бачити, про заходи податкового характеру, спрямовані на стимулювання розвитку депресивних територій Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» не виокремлює.

Що стосується Закону України «Про засади державної регіональної політики», то безпосередньо у його нормах заходам податкового характеру увагу взагалі не приділено. Згідно з положеннями ст. 7 цього Закону до документів, що визначають державну регіональну політику, належать, у першу чергу, Державна стратегія регіонального розвитку України та План заходів з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України.

Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 р., затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. (далі — Державна стратегія) [7], як зазначено у її тексті, «спрямована на визначення завдань та інструментів для розв'язання соціальних проблем, підвищення рівня економічного потенціалу територій, продуктивності їх економіки, прибутковості бізнесу та доходів населення і, як наслідок, створення умов для загального підвищення соціальних стандартів, якості життя та розвитку бізнес-середовища. Однак така взаємозалежність потребує визначення та запровадження дієвого фіскального механізму

та механізму перерозподілу, в іншому разі існує реальна загроза надмірної поляризації та зростання диспропорцій між економічно розвинутими містами та рештою території країни». Таким чином, Державна стратегія у загальних рисах здійснюється необхідність застосування фіскальних чинників.

Фінансове забезпечення реалізації Державної стратегії передбачає застосування таких факторів як: спрямування видатків на задоволення найбільш важливих регіональних потреб та збільшення у структурі видатків місцевих бюджетів частки, що спрямовується на фінансування інвестиційних проектів місцевого рівня.

Правову базу для цього заплановано підготувати на першому етапі Державної стратегії (2014–2016 роки), на якому передбачається внесення змін до Бюджетного і Податкового кодексів України у частині децентралізації фінансів, зміцнення матеріальної і фінансової основи місцевого самоврядування.

На сьогодні, згідно з положеннями ст. 10 Податкового кодексу України в Україні діють такі місцеві податки: податок на майно; єдиний податок. До місцевих зборів належать — збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір. Місцеві ради обов'язково установлюють єдиний податок та податок на майно (в частині транспортного податку та плати за землю). Місцеві ради в межах повноважень, визначених цим Кодексом, вирішують питання відповідно до вимог цього Кодексу щодо встановлення податку на майно (в частині податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки) та встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів, туристичного збору [8].

Аналізуючи зміни, які сталися останнім часом у регулюванні стягнення місцевих податків та зборів та їх наслідки (на прикладі регіонального бюджету міста Ірпінь) дослідники зазначають: «що стосується частки місцевих податків і зборів у податкових надходженнях, то за останні чотири роки вона коливається в межах від 0,6–0,7%, і за показниками виконання місцевого бюджету за I квартал 2015 року становить 28,0%, тобто суттєві зміни вже відбулися. Те саме стосується показника питомої ваги місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів, який коливались в межах від 0,6–0,7%, і за I квартал 2015 року вже становить 27,5 відсотків. Перші зміни, які відбулися у податковому законодавстві за останні роки ситуацію докорінно не змінили, і питома вага місцевих податків і зборів у структурі дохідних джерел місцевих бюджетів була незначною, але показники за I квартал 2015 року підтверджує прорив». Однак основним джерелом формування дохідної частини місцевого бюджету виступають не місцеві податки і збори, а перераховані відповідно до законодавства України загальнодержавні податки і збори і становлять вони приблизно 98–99% у структурі дохідної частини бюджету [9, с. 75].

Н.І. Атаманчук та Д.В. Процюк, підбиваючи підсумки стану та перспектив реформування місцевих податків і зборів в Україні зазначають, що існуюча система місцевих податків та зборів збільшує фіскальне навантаження на середній клас, витрати на адміністрування окремих податків є більшими порівняно з доходами бюджету, що формуються за рахунок їх справляння [10, с. 103-105].

Н.С. Тафінцева вказує, що не вирішено питання справляння податку на

нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки у випадку відсутності коштів у платників податку через низький рівень заробітної плати, пенсії, інших доходів, що є поширеним явищем. Адже не виключена ситуація, коли об'єкти житлової нерухомості, що знаходяться у власності, наприклад, пенсіонера, який не має можливості сплатити грошове зобов'язання, можуть бути продані у примусовому порядку. Проте, ці питання залишилися поза межами законодавчого регулювання. В такому аспекті виглядає непереконливою і позиція в частині встановлення пільг фізичним особам органами місцевого самоврядування, встановлення ставки податку в залежності від місця розташування (зональності) та типів таких об'єктів нерухомості. Зазначене, не повною мірою узгоджується з єдиним підходом до встановлення податків та зборів — визначення на законодавчому рівні усіх обов'язкових елементів податку і містить корупційні ризики, оскільки пільги можуть встановлюватися органами місцевого самоврядування на власний розсуд. Аналогічні зауваження можна висловити і щодо сплати вказаного податку юридичними особами [9, с. 76].

Таким чином, минуло вже два роки з відведених трьох, протягом яких Державною програмою передбачалося формування правового підґрунтя ефективної реалізації регіональної податкової політики. Як можна бачити, навіть з наведеного вище короткого огляду, це завдання не є повністю вирішеним. І тут повною мірою необхідно було б задіяти механізм моніторингу реалізації державної регіональної політики.

Згідно з положеннями ст. 23 Закону України «Про засади державної регіональної політики» моніторинг реалізації державної регіональної політики прово-

диться шляхом установлення переліку відповідних індикаторів, відстеження їх динаміки, підготовки та оприлюднення результатів такого моніторингу. Перелік індикаторів визначається методикою проведення моніторингу реалізації державної регіональної політики, що затверджується Кабінетом Міністрів України. Моніторинг реалізації Державної стратегії та плану заходів з її реалізації проводиться шляхом збирання та аналізу показників, що характеризують стан реалізації Державної стратегії, на основі офіційних статистичних даних та інформації центральних органів виконавчої влади. Оцінка результативності Державної стратегії та плану заходів з її реалізації проводиться шляхом періодичного відстеження, вимірювання і порівняння фактичних результатів з індикаторами досягнення цілей та пріоритетів, визначених Державною стратегією регіонального розвитку України та планом заходів з її реалізації.

Моніторинг та оцінка результативності реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України та плану заходів з її реалізації проводяться щороку центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної регіональної політики, із залученням громадських об'єднань та наукових установ.

Моніторинг та оцінка результативності реалізації регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації проводяться щороку відповідно Радою Міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями.

Результати моніторингу та оцінки результативності підлягають оприлюдненню та враховуються у звітах про виконання щорічних програм економічного і соціального розвитку регіонів.

Порядок проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації затверджується Кабінетом Міністрів України. Але на сьогодні результати моніторингу реалізації державної регіональної політики не здійснюються та не оприлюднюються, як це передбачене законом.

У 2015 р. Мінрегіон спільно з іншими міністерствами та Держстатом підготували проект постанови Уряду щодо затвердження Порядку і Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики. Мова йде про показники в сферах економічної та соціальної згуртованості; ефективності виробництва; інвестиційно-інноваційного розвитку та зовнішньоекономічної співпраці; фінансової самодостатності; розвитку малого та середнього підприємництва; ефективності ринку праці; розвитку інфраструктури та енергоефективності; доступності та якості соціальних послуг, послуг у сфері освіти, охорони здоров'я, у сфері безпеки життя та захисту прав дітей, раціонального природокористування та якості довкілля [11].

При цьому Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації у 2015–2017 роках Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» від 7 жовтня 2015 р. № 821 вже було затверджено План заходів на 2015–2017 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [12]. З його змісту важко визначити чи було при його підготовці і не зрозуміло яким чином при його підготовці були задіяні результати моніторингу реалізації державної регіональної політики і чи були взагалі задіяні.

Вітчизняні та зарубіжні науковці в цілому приділяли увагу проблематиці моніторингу регіонального розвитку [наприклад, 13; 14]. Однак, слід зазначити, що у них фактично не було проаналізовано питання проведення ефективного моніторингу за здійсненням регіональної податкової політики.

Зараз в Україні спостерігається дещо популістське маніпулювання посиленням на європейський досвід у відповідних економічних чи соціальних сферах. Але на практиці це може означати не тільки негативний результат, але ще і втрату часу, необхідного для проведення ефективних реформ. Так, наприклад, дослідники, які вивчають відповідний досвід Польщі, зауважують таке. В ЄС боротьба йде в основному за обсяг фінансових коштів, тоді як спроб адаптувати систему регіональної політики до потреб постсоціалістичних країн не спостерігається. Більш того, скорочення числа цілей регіональної політики ЄС з виділенням принципово різного набору завдань та інструментів у рамках мети «регіональна конкурентоспроможність і зайнятість» для більш успішних регіонів та цілі «конвергенція» для відсталих (куди віднесена вся Польща) у довгостроковій перспективі може призвести до консервації моделі центр — периферія.

Опора на зовнішні ресурси характерна не тільки для бюджетної складової фінансування регіональної політики в Польщі. Створювана інфраструктура, інші стимули для бізнесу орієнтовані багато в чому на іноземні компанії, але їх інвестиції спрямовуються в найбільш розвинені міста. Для підйому відсталих районів потрібні зовсім інші методи регіональної політики, націлені на розкриття внутрішнього потенціалу розвитку проблемних територій, включаючи ті, що стали популярними в

останні роки інструменти кластерної політики [15, с. 170].

Тому для України таким важливим є здійснення постійного та ефективного моніторингу реалізації заходів як державної регіональної політики, так і регіональної податкової політики, як її невід'ємної складової.

Висновки. Таким чином, для подальшої ефективної реалізації регіональної податкової політики доцільним було б втілення наступних заходів:

— віднести до заходів державного стимулювання розвитку депресивних територій (ст. 7 Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів») забезпечення оптимальних підходів до встановлення системи регіональних податків та зборів, що сприятиме забезпеченню сталого розвитку таких регіонів.

— розробити чіткий механізм відстеження ефективності застосування конкретних місцевих податків та зборів як джерел фінансування державної регіональної політики та закріпити його у Порядку та Методиці проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики;

— включати спеціалістів-податківців до складу спеціалістів, які мають приймати участь у здійсненні такого моніторингу. Нажаль, зараз це не передбачається не тільки нормативно-правовими актами та їх проектами, але навіть рекомендаціями спеціалістів;

— встановити чіткий порядок оприлюднення результатів моніторингу та оцінка результативності реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України та плану заходів з її реалізації у ч. 5 ст. 23 Закону України «Про засади державної регіональної політики». Зараз чіткі положення щодо оприлюднення результату моніторингу та оцінки результативності

встановлено тільки щодо регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації.

Усе це сприятиме формуванню та

реалізації ефективної регіональної податкової політики, як складової механізму фінансування державної регіональної політики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Жовтанецький І.В., Богдан Ф.З. Методологічні основи формування регіональної економічної політики [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/econpr_2011_2-3_6.pdf

2. Ковбасюк Ю.В. Нові підходи до формування регіональної політики та регіонального управління / Ю.В. Ковбасюк // Актуальні проблеми економіки. — 2014. — №5 (157). — С. 246-253.

3. Скибенко С.Т., Розвадовська О.О. Роль туристичного збору у фінансуванні регіонів / С.Т. Скибенко, О.О. Розвадовська // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. — № 2 (58). — 2013. — С. 315-319.

4. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 р. // Відомості Верховної Ради. — 2015. — № 13. — Ст. 90.

5. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 02.12.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2005. — №51. — Ст. 548.

6. Гура Я.В. Теорії державного регулювання регіонального розвитку [Електронний ресурс] / Я.В. Гура // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Управління. — 2011. — Вип. 4. — С. 426-432. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-df/Nvamu_upravl_2011_4_59.pdf

7. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385 // Офіційний вісник України. — 2014. — № 70. — Ст. 1966.

8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2011. — № 13-14, № 15-16, № 17. — Ст. 112.

9. Тафінцева Н.С. Вплив податкової реформи на місцеві податки і збори на прикладі регіонального бюджету міста Ірпінь за 2010-2014 роки та I квартал 2015 рок / Н.С. Тафінцева // Молодий вчений. — 2015. — № 6 (21). — С. 22-78.

10. Атаманчук Н.І., Процюк Д.В. Місцеві податки і збори в Україні: сучасний стан та перспективи реформування / Н.І. Атаманчук, Д.В. Процюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО — 2015. — Випуск 31. Том 2. — С. 102-105.

11. Мінрегіон з місцевими адміністраціями готують документ, який визначатиме, як оцінювати соціально-економічний розвиток регіонів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248446129&cat_id=244277212

12. Деякі питання реалізації у 2015-2017 роках Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 7 жовтня 2015 р. № 821 // Офіційний вісник України. — 2015. — № 83. — Ст. 2752.

13. Степаненко С. Методологія оцінки та моніторинг ефективності функціонування механізму регулювання процесів економічного розвитку регіонів [Електронний ресурс] / С. Степаненко // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. — 2012. — Вип. 3. — С. 146-151. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadu_2012_3_22.pdf

14. Моніторинг та оцінювання стратегій і програм регіонального розвитку в Україні / Лендвел М., Винницький Б., Ратейчак Ю. — К.: В-во «К.І.С.», 2007. — 120 с.

15. Савка О.В. Вплив євроінтеграції на регіональний розвиток Польщі [Електронний ресурс] / О.В. Савка // Грані. — 2014. — № 5. — С. 167-171. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Grani_2014_5_32.pdf

Титова Е.В., Калаченкова Е.А.

Правовое обеспечение региональной политики: теоретические и практические аспекты.

Аннотация. Статья посвящена анализу вопроса регионализации налогообложения. Целью данного исследования является обоснование предложений по совершенствованию отдельных аспектов правового обеспечения региональной налоговой политики в Украине как составляющей государственной региональной политики в соответствии с задекларированным стремлением обеспечения высокого уровня качества жизни людей по всей территории Украины.

Осуществлен анализ исследований ученых, законодательной базы и перспективного законодательства в этой сфере. Указано на существующие недостатки украинского законодательства и предложены пути их устранения.

В статье проанализированы понятия государственной региональной политики. Рассмотрены подходы к построению государственной региональной политики такие как: «политика выравнивания» уровней развития регионов (Германия) и «теория полюсов роста» (Франция). Отслежены эти подходы в законодательстве Украины. Предложено отнести к мерам государственного стимулирования развития депрессивных территорий обеспечения оптимальных подходов к установлению системы региональных налогов и сборов, что будет способствовать обеспечению устойчивого развития таких регионов.

В работе аргументирована необходимость задействования механизма мониторинга реализации государственной региональной политики поскольку задача Государственной программы по формированию правовой основы эффективной реализации региональной налоговой политики не полностью решенным. Также рассмотрены исследований ученых о проблематике мониторинга регионального развития.

Отмечена необходимость разработки четкого механизма отслеживания эффективности применения конкретных местных налогов и сборов как источников финансирования государственной региональной политики и закрепления его в Порядке и Методике проведения мониторинга и оценки результативности реализации государственной региональной политики.

Обоснована необходимость включать специалистов-налоговиков в состав специалистов, которые должны принимать участие в осуществлении соответствующего мониторинга; установить четкий порядок обнародования результатов мониторинга и оценка результативности реализации Государственной стратегии регионального развития Украины и плана мероприятий по ее реализации.

Ключевые слова: регионализация налогообложения, региональная налоговая политика, механизм финансирования государственной региональной политики, стимулирование развития регионов, политика выравнивания, теория полюсов роста, механизм мониторинга реализации государственной региональной политики.

H. Titova, K. Kalachenkova

Legal security of regional policy: theoretical and practical aspects.

Summary. This article is devoted to the analysis of the question of regionalization of taxation. The aim of this investigation is substantiation of the suggestions for improvement of certain aspects of the legal security of the regional tax policy in Ukraine. This policy is part of the state regional policy in accordance with declared aspiration of providing a high — quality level of people's life on the whole territory of Ukraine.

The scientists' researches, legal base and long-term legislation in this sphere have been analyzed in the work. This article points out the existing defects of the Ukrainian legislation and the ways of their elimination

The article analyzes the concept of state regional policy. This work considers the approaches to the construction of the state regional policy such as "the policy of regional development leveling" (Germany) and the "the theory of pole growth" (France). These approaches had been reviewed in Ukrainian legislation. The ensuring of optimum approaches to establishing a system of the regional taxes and fees is recommended to correlate into the state incentive measures of development of depressed territories. This will promote an ensuring of the sustainable development of such regions.

The work proves the necessity of monitoring of state regional policy realization. Since the task of the State program of formation of the legal basis of effective realization of the regional tax policy is not completely solved. Scientists' researches concerning to the problems of monitoring of regional development have also been examined.

The necessity of working out of a clear mechanism of monitoring of the efficiency of certain local taxes and fees as the source of state regional policy financing is stressed in the work. This mechanism should be inserted to the order of carrying out of monitoring and assessing the results of state regional policy realization.

The necessity of including tax specialists into the staff of specialists that should take part in the monitoring realization is pointed out in the work. It is necessary to determine clear order of promulgation of monitoring results and evaluation of the results of realization of Ukrainian strategy of regional development and the plan of its realization.

Keywords: regionalization of taxation, regional tax policy, the mechanism of state regional policy financing, incentive of development of regions, the policy leveling, the theory of pole growth, mechanism of monitoring of state regional policy realization

